

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بررسی فقهی استفاده از اعضای بیماران

مبتلا به مرگ مغزی

مؤلف:

کاظم عینی

سرشناسه	عینی، کاظم، ۱۳۶۳-
عنوان و نام پدیدآور	بررسی فقهی استفاده از اعضای بیماران مبتلا به مرگ مغزی/مؤلف کاظم عینی.
مشخصات نشر	تهران: کلید پژوه، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	۱۴۳ ص.
شابک	978-622-6812-92-4
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۳۵ - ۱۴۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	پیوند اندام‌ها و بافت‌ها (فقه) Transplantation of organs, tissues, etc. (Islamic law) پیوند اندام‌ها و بافت‌ها Transplantation of organs, tissues, etc مرگ مغزی (فقه) Brain death (Islamic law) پیوند اندام‌ها و بافت‌ها -- قوانین و مقررات Transplantation of organs, tissues, etc. -- Law and legislation
رده بندی کنگره	BP۱۹۸/۶
رده بندی دیویی	۲۹۷/۳۷۹
شماره کتابشناسی ملی	۸۸۰۲۶۶۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیا

بررسی فقهی استفاده از اعضای بیماران مبتلا به مرگ مغزی

مؤلف: کاظم عینی

ناشر مجوز: تهران، کلیدپژوه

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۱

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۱۲-۹۲-۴

تیراژ: ۱۰ جلد

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

آدرس: میدان انقلاب، خ آزادی، جنب سینما مرکزی، کوچه مهرناز، ساختمان ۱۱۰، طبقه اول، واحد ۱۷، ۶۶۱۲۴۰۲۹

مسئولیت صحت مطالب و پاسخگویی به شکایات‌های حقوقی و معنوی کتاب بر عهده مؤلف می‌باشد.

کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است.

فهرست مطالب

۴	 مقدمه
۵	 تعریف مفاهیم
۶	 سازماندهی کتاب
۸	فصل اول: مرگ مغزی
۹	بخش اول: تغییر و تحول علوم فقهی و پزشکی و ارتباط آنها با یکدیگر
۱۴	 بخش دوم : حقیقت مرگ
۱۵	 حیات و مرگ از نظر قرآن کریم و روایات
۲۰	تبیین محل نزاع در مرگ مغزی
۲۳	 حیات عضوی و نقش مغز
۲۶	 بخش سوم: تاریخچه مرگ مغزی
۳۰	 بخش چهارم : معیار تشخیص مرگ مغزی
۳۰	 الف) معیار تشخیص مرگ مغزی از نظر پزشکان
۳۱	 ۱ - معیارهای بالینی
۳۴	 ۲ - آزمون های تکمیلی
۳۶	 ب) معیار تشخیص از نظر فقها
۳۸	 حالت های مشتبّه شونده با مرگ مغزی
۳۸	 الف - تمیز مرگ مغزی از حالت کوما
۳۹	 ب - تمیز مرگ مغزی از حالت اغمای معمولی
۴۱	فصل دوم: پیوند اعضا
۴۲	بخش اول: پیوند اعضا و تاریخچه آن
۴۲	 پیوند از نظر لغت
۴۲	 پیوند از نظر اصطلاح
۴۳	 تاریخچه پیوند اعضا
۴۷	بخش دوم: اقسام پیوند اعضا

۴۷	الف) پیوند اشیای خارجی
۵۰	ب) پیوند اعضای حیوانات به انسان
۵۱	ج) پیوند اعضای انسان به انسان
۵۳	بخش سوم: پیوند از انسان زنده به انسان زنده
۵۳	الف) پیوند از انسان زنده به خودش
۵۴	ب) پیوند عضو از انسان زنده به انسان زنده دیگر
۵۷	برداشت عضو از انسان زنده به منظور تعویض عضو فاسد بیمار
۵۸	الف - ادله موافقان برداشت عضو
۶۵	بخش چهارم: پیوند از انسان مرده به انسان زنده
۶۶	ادله مخالفان برداشت عضو از مردگان
۶۶	الف - حرمت انتفاع از میت
۶۷	ب - نداشتن منفعت حلال
۶۸	ج - اجماع
۷۲	هـ - هتک حرمت میت مسلمان
۷۷	و - حرمت مثله
۸۰	ز - عدم جواز تأخیر دفن
۸۱	ح - حرمت آتاناازی
۸۵	ادله موافقان برداشت عضو از مردگان
۸۵	الف - حکومت ادله عناوین ثانویه بر ادله عناوین اولیه
۸۷	ب - قاعده تراحم
۸۸	ج - روایات
۹۲	بخش پنجم: برداشت و پیوند اعضای کفار
۹۲	الف - برداشت عضو از کافر و پیوند آن به مسلمان
۹۷	ب - برداشت عضو از جسد مشکوک الحال و پیوند آن به مسلمان
۱۰۳	ج - برداشت عضو از مشکوک الحال و پیوند آن به کافر
۱۰۴	فصل سوم: بررسی برخی از مسائل
۱۰۵	بخش اول: جایگاه اذن و وصیت در پیوند اعضا

۱۰۵	اذن در لغت
۱۰۵	اذن در اصطلاح
۱۰۶	الف) نقش وصیت و اذن قبلی در برداشت عضو
۱۰۸	ب) تأثیر اجازه اطرافیان و اولیای مرده مسلمان در جواز برداشت عضو
۱۱۱	بخش دوم: جایگاه دیه در پیوند اعضا
۱۱۱	الف: مفهوم لغوی دیه
۱۱۲	ب - مفهوم اصطلاحی دیه:
۱۱۳	حکم دیه:
۱۱۳	مقدار دیه:
۱۱۵	مصرف دیه:
۱۱۷	بخش سوم: حقوق تطبیقی مرگ مغزی و پیوند اعضا
۱۱۷	الف - وضعیت حقوقی مرگ مغزی و پیوند اعضا در کشورهای غیراسلامی
۱۱۷	آمریکا
۱۱۹	انگلستان
۱۲۰	مجارستان
۱۲۰	لوکزامبورگ
۱۲۱	سوئد
۱۲۱	نروژ
۱۲۱	ب - وضعیت حقوقی پیوند اعضا در کشورهای اسلامی
۱۲۱	مصر
۱۲۲	سوریه
۱۲۳	اردن
۱۲۴	کویت
۱۲۵	جمهوری اسلامی ایران
۱۳۱	جمع بندی و نتیجه گیری
۱۳۵	فهرست منابع

مقدمه

یکی از روشهای جدید درمان بیماری های پیشرفته و لاعلاج، پیوند اعضا است و بیماران بسیاری هستند که جز با پیوند عضو، امکان ادامه حیات برای آنها وجود ندارد، از سوی دیگر انسان های بسیاری بر اثر پیشرفت بیماری یا درد و رنجی جان کاه زندگی را می گذرانند و به دلیل نارسایی و عدم کفایت اعضای خود در آستانه مرگ قرار می گیرند. شرع مقدس اسلام تأکید بسیاری بر حفظ جان انسان دارد و طبق نص قرآن کریم، نجات یک انسان معادل نجات جان همه انسانهاست.

لذا در جامعه اسلامی که حاکمیت آن بر اساس فقه و مبانی فقهی است و سابقاً نیز به علت عدم پیشرفت علم و عدم استفاده از تکنیک پیوند اعضا، نیازی به سؤال از محضر علما و فقها نبوده و دیدگاه قدما بطور صریح موجود نمی باشد، ضروری است حول این موضوع بحث و بررسی انجام گیرد. در موضوع مرگ مغزی و جواز یا عدم جواز برداشت عضو از بدن مردگان مغزی نیز ممکن است فتوای فقها مختلف باشد و هر فقیهی در مقام افتاء مطابق مبانی مورد قبول خود نظر خاص خود را داشته باشد. بر همین اساس بجاست از نظر شرع مقدس اسلام، هماهنگی با پیشرفت علوم به سؤالات مطرح شده در این راستا پاسخ داده شود:

۱- آیا در صورت احراز مرگ مغزی می توان از اعضای مردگان مغزی برای نجات جان بیماران استفاده کرد؟

۲- آیا در صورت جواز پیوند اعضا، دیه ثابت است یا ساقط می شود؟